

O veľkonočnej spovedi

Blízko boli židovské sviatky Veľkej noci.
(Jn 6, 4)

Keby sme sa narodili za čias prvých kresťanov, tak by sme videli, s akou svätou radosťou očakávali Veľký pôst! Svätý deň spásy a milosti, čo sa s tebou stalo? Kde sa podela tá svätá radosť, ktorú vtedy prežívali vyvolené Božie deti?

Áno, veriaci kresťania, čas Veľkého pôstu sa môže obrátiť na našu spásu, ak ho využijeme a budeme spolupracovať s milosťou Božou; môže sa však pričiniť o naše odsúdenie, ak ho nevyužijeme. Čo znamená to slovo – „Pascha“, Veľká noc?. Ono znamená toľko, ako prechod. Je to teda prechod zo smrti hriechu do života milosti. Ak budeme na to pamätať, lepšie budeme môcť oceniť, či sme sa do tejto doby dobre pripravovali na sviatky Veľkej noci a či zvlášť vy, muži – ktorí iba raz do roka, vo veľkonočnom čase, z donútenia idete na svätú spoveď a na sväté prijímanie – môžete byť s touto prípravou spokojní.

I.

Prečo kresťania, Cirkev ustanovila Veľký pôst? Poviete – preto, aby nás pripravila na dobrú spoveď a na hodné slávenie Veľkonočných sviatkov. A skutočne, tak nás učí katechizmsu. Ale, keby som sa opýtal niektorého dieťaťa, aký pácha hriech kresťan – katolík, keď zanedbáva veľkonočnú spoveď, odpovedalo by mi: „Pácha smrteľný hriech“. A na ďalšiu otázku, koľko treba spáchať smrteľných hriechov, aby sme boli zatratení, odpovie mi znovu: „Stačí spáchať iba jeden ťažký hriech a zomrieť v ňom bez pokánia“. A čo na to poviete? Vykonali ste si veľkonočnú spoveď? Odpoviete – nie. Budete teda zatratení, ak vás v tomto stave duše prekvapí smrť. A čo si myslíš, priateľ – nezáleží ti vôbec na spásy? Ale povieš: „Ak budem zatratený, tak nie sám“. Úbohá duša! Priateľstvo v pekle ti nič nepomôže, ba čo viac – ešte zväčší tvoje utrpenia. Zbytočne budeš stonať a vzdychať v plameňoch, pričom nebudeš mať žiadnu nádej dostať sa z nich! Ách, prečo duša nepamätáš, koľko si stála Ježiša Krista? Prečo sa sama odlučuješ od Neho navždy? Prečo si si brat, nevykonala veľkonočnú spoveď? Povieš: „Nechcelo sa mi“. Ale ak zomrieš v takomto stave, budeš zatratený. Či si myslíš, že smrťou sa všetko končí? Vedz, že je večnosť – šťastná alebo nešťastná! To je dogma našej svätej viery!

Nie je pravda, sestra – vynechala si veľkonočnú spoveď? V pôste si žila v hriechu a po Veľkej noci tak isto? Prečo? Dôvod je taký – stratila si vieru, myslíš iba na príjemnosti sveta a čakáš na moment, kedy ťa hodia do pekelného ohňa. Uvidíš, drahá sestra, uvidíš kedysi. Tak je to – uvidíme tvoje slzy, tvoje večné zúfalstvo. Prečo, veriaci kresťania, odvraciamе oči od tejto strašnej pravdy a žijeme v špine hriechu?

Zamyslime sa teraz, akým spôsobom sa spovedajú a prijímajú Najsvätejšiu Sviatosť ľahostajní ľudia vo veľkonočnom čase – urobme to, aby sme si mohli odpovedať na otázku, či kresťania, ktorí prijímajú Najsvätejšiu Sviatosť iba z donútenia, raz do roka, môžu byť spokojní, alebo nie.

Keby k dobrej spovedi stačilo iba vyznanie hriechov pred kňazom a vykonanie pokánia, ľahko by sme mohli získať stratenú Božiu milosť, cesta spásy by nebola ťažká. Ale netreba sa klamať, že Boha možno nadobudnúť čímkoľvek. Spasiteľ jasne povedal v Evanjeliu mládencovi, že cesta, ktorá vedie do neba, je úzka a ide po nej málo ľudí.

Celý rok ste sa zaoberali svetskými záležitosťami, starali ste sa o majetok, zháňali ste sa za príjemnosťami života a vôbec ste nepracovali na svojom zdokonalení, nakoniec okolo Veľkej noci prichádzate na spoveď a vyznávate svoje hriechy, ako keby ste rozprávali nejaký príbeh. Nakoniec bezmyšlienkovito a mechanicky sa pomodlíte pár modlitieb a už sa vám zdá, že ste sa zmierili s Bohom. Hneď po spovedi sa vraciate k dávny zlym návykom, chodíte do krčiem a podvodných herní, na zábavy a plesy – nevidno ani stopy po náprave. Z roka na rok robíte to isté! Sviatosť pokánia – v ktorej Boh akoby zabúdala na svoju spravodlivosť a preukazuje iba milosrdenstvo – pre mnohých je druhom zábavy a rozptýlenia. Pamätaj, človeče, že tvoja spoveď, ak ju konáš takýmto spôsobom, nie je nič hodná, ba dokonca je možno svätokrádežná.

II.

Aby sme si vykonali dobrú spoveď, treba nenávidieť hriech z celého srdca a ľutovať, že sme urazili tak dobrého Boha, že sme pohrdli milosťami, že sme neposlúchli hlas svedomia, že sme dlhý čas zotrvali v stave hriechu. Kto má opravdivú ľútosť, ten sa usiluje zmieriť s Bohom a napraviť krivdy čo najskôr. A zle robí ten, kto odkladá nápravu zo dňa na deň, kto sa nechce čo najskôr zmieriť so Stvoriteľom, ktorý je našim najlepším priateľom. Ak niekto zostáva v hriechu po celý rok a s bolesťou myslí na čas Veľkého pôstu – lebo vtedy sa treba spovedať – ak niekto odkladá svoju spoveď mimo veľkonočného času alebo pristupuje k nej s postojom zločinca, ktorého vedú na smrť – či možno usudzovať, že taký človek má postoj duše, aký je nutne potrebný k platnosti sviatosti pokánia?

Skutočne, sú ľudia, ktorí by sa spovedali až na smrteľnej posteli, keby to Cirkev neprikazovala robiť každý rok. Nakoniec, mnohí si vykonávajú túto povinnosť ľahostajne, iba zo zvyku. Nevedie ich k tomu ani láska Božia, ani ľútosť, či snaha po náprave. Keď skutočne milujeme Boha, tak nespáchame hriech tak ľahko, či dokonca s takou príjemnosťou, ako sa to často stáva. Kto sa skutočne bojí hriechu, ten nebude s ním chodiť až do Veľkej noci – vyspovedá sa hneď po páde a bude sa usilovať o polepšenie.

Nechcem dnes hovoriť o tých nešťastníkoch, ktorí ukrývajú pred kňazom svoje hriechy, lebo sa boja, že nedostanú rozhrešenie, ani o tých, čo zakrývajú svoj nemravný život pláštikom čnosti a tak prichádzajú k Stolu Pánovmu, jedia svoje odsúdenie, dávajú Boha za korisť satanovi a svoju dušu vystavujú večnému zatrateniu.

Myslím si, že vy, ktorí sa spovedáte iba raz do roka, že máte lepšiu prípravu – že sa spovedáte pokornejšie a úprimnejšie, že ľutujete nielen preto, že ste si kvôli hriechom zaslúžili večné tresty, ale i preto, že ste hriechmi urazili Pána a Stvoriteľa. Opravdivý kajúcnik s bolesťou v srdci sa vrhá k nohám Boha a sám seba obviňuje, aby získal odpustenie. S pokorou srdca hovorí o sebe: Som hriešnik, nie som hoden nazvať sa Božím dieťaťom, lebo som doteraz žil úplne opačne, ako mi prikazuje viera – cítil som odpor k tomu všetkému, čo sa týka Božej slávy; nedele a sviatky boli pre mňa dňami zábav a neviazanosti. Nič som doteraz neurobil pre spásu mojej duše: budem stratený a zatratený, ak sa Boh nado mnou nezmiluje.

Takýto postoj musí mať kresťan, ktorému sa skutočne oškliví hriech. Ale povedz, či ťa týmto spôsobom obviňujú tí, ktorí sotva raz do roka – aj to neradi – idú na spoveď? Ospravedlňujú sa, hovoria, že ich k hriechu nečistoty naklonili iní, že k hnevu ich ostrým slovom podnietil sused, že vynechali svätú omšu kvôli spoločenstvu, že v pôste raz jedli mäso, ale neurobili by to, keby ich iní nenahovorili, že sa zle vyjadrovali o blížnych, ale to ľudia im dali príležitosť na ohováranie. Bohužiaľ, nie je to zriedkavé, že pri spovedi muž obviňuje ženu, žena muža, brat sestru, sestra brata, pán sluhu a sluha pána. Pri všeobecnej spovedi, obviňujú sa sami, keď hovoria: *moja vina*; a o dve minúty neskôr sa bránia, pričom zvaľujú vinu na iných. A nepreukazujú žiadnu pokoru ani ľútosť.

Taký je postoj veľkej časti tých, ktorí sa spovedajú raz do roka. A kňaz pozná, že im je ťažké dať rozhrešenie. Káže im prísť k spovedi neskôr, lebo ich chce uchrániť od svätokrádeže. A oni na to hundrú, že nemajú čas, že neskôr nebudú lepšie pripravení, dokonca sa vyhrádzajú, že pôjdu k inému spovedníkovi, menej prísnemu, ktorý im dá rozhrešenie bez ťažkostí. Sami sebe škodia títo zaslepení ľudia! Spovedník zo spôsobu, ako sa obviňovali, spoznal, že nie sú pripravení na hodné prijatie tejto sviatosti. Ich vyznanie hriechu bolo polovičaté, preto im musel položiť tisíce otázok.

Končili všeobecným vyznaním, vôbec nerozlišovali myšlienky od žiadostivosti. Spovedník sa ich pýta: „Neurážali ste Boha v myšlienkach pýchou, prázdnotou, pomstou alebo nečistotou? Predsa dobre viete, že i myšlienkami možno Boha ťažko uraziť, zvlášť, ak sú myšlienky nemravné a neodháňame ich“. – Možno, odpovedá penitent, ale nepriznáva si to. – Ďalej sa spovedník pýta na počet hriechov, hoci približne. Kajúcnik hovorí: „Ach, môj otče, chceš, aby som si pamätal všetky hriechy z celého roku? To nie je možné!“ – Drahý Bože, koľko kvôli tejto ľahkomyselnosti býva svätokrádežných svätých spovedí!

A aj preto sa ľudia zle spovedajú, že nepovedia okolnosti, ktoré menia podstatu hriechu. Hovoria napríklad: opil som sa, ohováral som blížneho, spáchal som hriech proti čnosti čistoty, hneval a pomstil som sa. Keby spovedník nekládol otázky, bolo by po všetkom, ale kňaz sa pýta: Koľkokrát to bolo? Spáchal si hriech v kostole? Alebo v prítomnosti tvojich detí? Tvojich pracovníkov? Bolo pri tom mnoho ľudí? Či utrpelo dobré meno blížneho tvojim ohováraním? Dlho si sa zaoberal myšlienkami pýchy? Či myšlienky proti čistote sprevádzala snaha spáchať hriech? Či si tento alebo iný hriech spáchal z nepozornosti, alebo vedome a zlostne? Nespáchal si jeden hriech za druhým, pričom si si myslel, že je to všetko jedno, či sa spovedáš z malého počtu hriechov, alebo veľkého? – Ó, môj Bože, čo si myslieť o takejto príprave! Kde sú hriešnici, ktorí skutočne oplakávajú svoje viny?

Treba priznať, že sú ľudia, ktorí si robia dôkladné spytovanie svedomia, škrupulózne vypočítavajú svoje hriechy, ale robia to ľahostajne, chladno, ani raz si nevzdychnú, nevyronia ani jednu slzu. Vôbec u nich nevidno bolesť srdca, že urazili najlepšieho Boha. Kňaz im dáva rozhrešenie, lebo si myslí, že majú lepší postoj duše, ako to ukazujú navonok. Viem dobre, že slzy a vzdychy nie sú neomylnými znakmi ľútosti a nápravy. Veľmi často sa stáva, že tí, ktorí plačú pri spovedi, vôbec nepatria k najlepším kresťanom. Ťažko je však, žeby ktosi, kto skutočne ľutuje a robí pokánie, nevzrušil sa a nesmútil vnútorne. Preto úplná ľahostajnosť a chladnosť pri spovednici je zlým znakom. Keby nejaký zločinec vedel, že skrúšeným vyznaním svojich vín povzbudí sudcu k milosrdenstvu a odpusteniu, či by sa neobviňoval s bolestným stenáním a plačom? Chorý ukazuje svoje rany lekárovi s dojatím. Keď nám priateľ hovorí o svojich starostiach a problémoch, tak z jeho pohybov, tónu, hlasu i spôsobu hovorenia poznáte, že jeho srdce prežíva veľký smútok a bolesť. Kto je pri spovedi chladný, pravdepodobne nemá v srdci úprimnú ľútosť. Preto správne z vonkajších znakov robíme záver, čo sa deje v duši. Ak sa budete zle a zriedkavo spovedať – iba vo veľkonočnom čase – nestanete sa lepší a ostražitejší a budete sa vracieť k dávnyh hriechom.

Povedali sme, že opravdivá ľútosť sa musí nutne spájať so silným predsavzatím viac neherešit'. Ak je snaha po náprave úprimná, budeme sa skutočne vyhýbať hriechu, zlým, pomstivým, nečistým myšlienkam, budeme sa chrániť všetkých príležitostí, ktoré vedú k hriechu a použijeme všetky prostriedky, aby sme sa zbavili zlých návykov. A teda, môj priateľ, snaha po náprave musela byť veľmi pochybná a iba zdanlivá, keď ťa znovu vidia po krčmách a v takých spoločenskvách, kde sa ti často prihodili pády. Nevidno u teba väčšiu ostražitosť v konaní a ako si žil predtým, tak i teraz žiješ ľahkomyselne. Ťažko je neupodozrievať, že tvoja spoveď bola zlá a tvoja ľútosť podozrivá.

Chceš na to dôkaz? Pýtam sa ťa teda, z akých hriechov si sa spovedal v uplynulom roku? Z opilstva, nečistoty, pýchy, hnevu, zanedbávania pobožností. A z čoho si sa spovedal v tomto roku? Z tých istých hriechov. Z čoho sa budeš spovedať v budúcom roku, ak ti Boh ešte dopraje života? Myslím si, že znovu z tých istých hriechov. A prečo? Lebo nechceš viesť život viac bohabojný, lebo sa spovedáš iba zo zvyku, z istej rutiny – k dávnyh hriechom ti pribúda ešte svätokrádež a si hračkou v rukách satana.

Nemysli si, že ťa chcem odvieť od spovede, že ťa chcem vystrašiť. Konám tu ako lekár, ktorý predpisuje chorému liek, ktorý ho môže uzdraviť. Lekár odchádza od tých, ktorí pohrdajú jeho radami, a naopak, horlivo sa zaoberá tými, ktorí jeho odporúčania škrupulózne vykonávajú. Myslím si, že pod vplyvom mojej náuky sa nejeden z vás začne obávať, či náhodou nevykonal svätokrádežnú svätú spoveď. A želal by som si to, aby ste pôsobením Božej milosti pozbavili sa tohto nepokoja svedomia a ešte dnes aby ste využili prostriedky, ktoré Boh ustanovil pre vašu spásu.

Spýtate sa ma však: Čo máme robiť, aby sme napravili zlo? Zopakuj, brat, tvoje spovede, počnúc od tej, ktorá mohla byť svätokrádežná. Povedz tiež, koľko bolo takých zlých spovedí a nehodných svätých prijímaní; povedz presne, ktorý hriech si zatajil a či si sa usiloval polepšiť z iných hriechov.

V Evanjeliu o Ježišovi Kristovi čítame, že keď raz vyšiel z hrobu, tak už viac sa tam nevrátil. A vy, keď sa raz vyspovedáte z hriechov, nesmiete ich neskôr znovu spáchať. Kedysi ste sa hnevali, keď sa vám dostalo najmenej urážky. Nech je teraz vo vašich srdciach láskavosť, dobrota, úprimnosť a ľútosť. Kedysi ste ráno a večer vynechávali modlitby alebo ste sa ich modlili bez sústredenosti ducha. Ak sa teraz skutočne chcete polepšiť, modlite sa ich radi, nábožne a pozorne, pamätajte pritom na prítomnosť Boha. Kedysi ste prichádzali do kostola neskoro, keď sa pobožnosť už dávno začala. Teraz sa pousilujte vybaviť všetky veci skôr, aby ste boli na celej svätej omši. Kedysi nejedna matka sa motala od domu k domu, ohovárala pritom iných. Teraz nech sa starostlivo stará o dom a o výchovu detí, nech jej správanie svedčí, že nastúpila na cestu čnosti.

Istá mladá osoba, ktorá sa nejaký čas oddávala nehanebným zábavám, keď sa zamyslela nad hrozným stavom svojej duše, tak sa vydesila, že sa rozhodla úplne zmeniť svoj život. A tak sa stalo. O nejaký čas neskôr stretla mládenca, s ktorým sa predtým veselo zabávala. Ten k nej hovoril tým istým spôsobom, ako predtým. A ona pozrela na neho s odporom, lebo si pripomenula, ako často sa tento nešťastník pričiňoval o to, že ťažko urážala Boha. Udivený mladík sa teda pýta, či ho nepozná. „Ale, dobre ťa poznám – odpovedala – Vidím, že si ďalej taký istý, že si ďalej pohrúžený v blate hriechov; ale ja, vďaka Bohu, už nie som dávna hriešnica, už nepácham hriechy, ktoré poškvŕňovali moju biednu dušu. Chcem radšej tisíckrát zomrieť, ako sa vrátiť k dávnyh pádom“. Aký to krásny vzor k nasledovaniu!

Aké je z toho všetkého, čo sme doteraz povedali, mravné poučenie? Poučenie je to, že ak nechceme byť odsúdení, nesmieme sa uspokojovať so spoveďou raz za rok, lebo ako dlho zotrváme v hriechu, hrozí nám nebezpečenstvo, že zomrieme v hriechu a budeme zatratení. Ak si zatajil, drahý brat, nejaký hriech z obavy či z hanby; alebo ak si sa spovedal bez ľútosti a silného rozhodnutia pre nápravu; alebo dlhší čas nevidíš v sebe po spovediach najmenšiu zmenu k lepšiemu – z toho urob záver, že tvoje predchádzajúce spovede neboli nič hodné, že boli svätokrádežné, za ktoré ťa čaká zatratenie.

A k tým, ktorí vôbec nepristupujú k veľkonočnej spovedi, sa teraz neobraciam. Môžu sa odsúdiť, ak po tom túžia. Nám nezostane nič iné, ako iba plakať nad ich nešťastím a slepotou

a modliť sa k Bohu, aby pohliadli. Vrúcne prosme Stvoriteľa, aby sme sami neupadli do podobného zaslepenia a zatvrdnutosti! Mužne odmietajme pokušenia sveta a diabla a bez prestania vzdychajme po opravdivej vlasti – po nebi – lebo tam nás čaká sláva, odmena i večné šťastie. Amen.